

VALORI ALE TEATRULUI ROMÂNESC

Irene Flamann Catalina:

*„Fiecare actor
are valoarea
și rostul lui în teatru“*

Incintătoarea Mary Poppins...

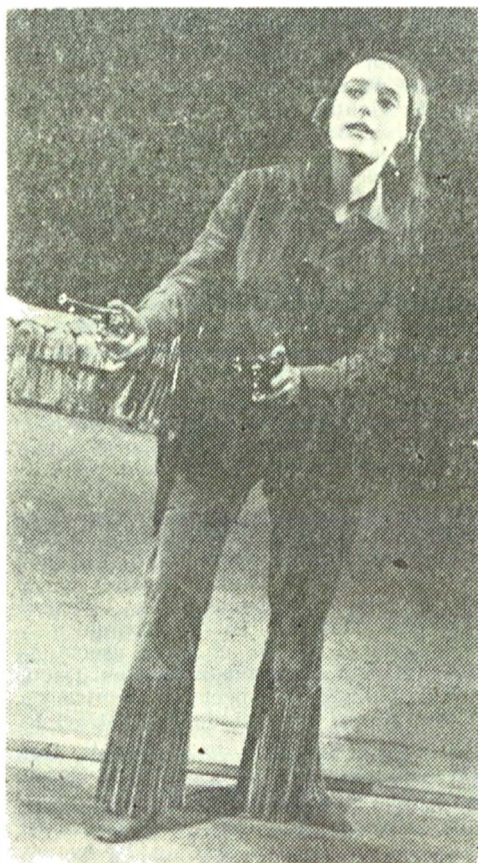
Irene Flamann Catalina își păstrează peste ani ingenuitatea adolescentină a privirii și puritatea sonoră a glasului. Studentă fiind, a jucat cu un accent special eleva din Steaua fără nume, creația ei în acel spectacol fiind memorabilă. Am reîntâlnit-o după mai mult de două decenii — a absolvit în '64 —, într-un anume fel, neschimbată. Aș fi recunoscut-o pe stradă, într-o a-dunare, oriunde, pe eleva din spectacolul de absolvire. Își păstrase într-adevăr candoarea, această actriță cu mari resurse și pentru rolurile de comedie și pentru cele de dramă și tragedie. Vibrantă, stranie, în *Cassandra* din *Troienele* de J. P. Sartre sau în *Ilona* din *Pădurea spînzuraților* după Liviu Rebreanu, de o coplesitoare sinceritate, dublată de o mare forță interioară, în

Sonia din *Unchiul Vanea* de A. P. Cehov, sensibilă și fermecătoare în *Mary Poppins* de Silvia Kerim, de o tristețe sfințitoare și însingurată în *Actrița* din *Geniul și Zeița* de Terry Johnson (în sfîrșit, în interpretarea ei, personajul a reușit să aibă consistența și sensul pe care într-o anterioară montare nu i le puteai bănuî), Irene Flamann Catalina și-a urmat destinul, pe scena Teatrului Național din Timișoara, cu discreție, fără evenimentele zgomotoase pe care lumea le presupune în viața vedetei, fără cronici explozive, criticii primind cu liniște, ca pe ceva la care te așteptai, reușitele sale, performanțele sale artistice. Nu e ușor să-i faci să vorbească despre ei înșiși pe oamenii foarte sensibili și discreți. Am încercat, totuși...

— După absolvire am plecat, la dorința mea, la teatrul din Bacău, unde am jucat foarte mult, și roluri mai mari, și mai mici. Îmi aduc aminte de *Tartuffe* — Mariana, Arina din *Io, Mircea Voievod*; apoi, multe roluri de fete tinere, în diverse comedii. Era o foarte bună practică de scenă, dar eram distribuită într-un singur gen de roluri, de ingenuă comică, singura excepție fiind Eva din *Domnul Puntila* și sluga sa Matti de Brecht.

— În această primă etapă a carierei dumneavoastră, ce regizori v-au îndrumat ?

— Cu Ginel Teodorescu am lucrat cel mai mult. După cei trei ani de stagiu am plecat la Tîrgu Mureș, unde am stat doar un an și am jucat tot comedii, puse în scenă de Eugen Mercus și de Ginel Teodorescu. Între timp am colaborat și cu Teatrul Tineretului din Piatra Neamț, în piesa *Femeia mării*, după care am venit la Timișoara.

Pamela, în „Vijelie în crengile de sassafraz” de René de Obaldia

Rhea, în „Romulus cel Mare” de Fr. Dürrenmatt (la Teatrul Bacovia din Bacău)

— Ce v-a hotărît să veniți aici ?

— Directorul de pe atunci al teatrului, Gheorghe Leahu, mi-a scris să vin neapărat, că are nevoie de mine în teatru. (Actrița zimbește stinjenită de această mărturisire spontană.) Și, cum susținea că „teatrul nu mai poate fără mine”, am venit. Nu era prima scrisoare, mai primisem una din partea Florinei Cercei, care pe atunci făcea parte din trupa timișoreană, și în final m-am hotărît.

— A meritat efortul, ați fost bine distribuită chiar de la început ?

— Da. Aici mi s-a împlinit visul, adică am început să joc dramă. (E drept că acum mi-aș mai dori și roluri de comedie, dar nu mă mai distribuie nimeni !) Regizoarea Marietta Sadova mi-a spus că vrea să pună, cu mine în rolul Honei, *Pădurea spinzuraților* după Liviu Rebreanu, ceea ce s-a și întâmplat. A fost un rol foarte frumos, mi-a plăcut, iar spectacolul a fost remarcat. Un debut de bun augur pe această scenă. Au urmat *Cassandra* din *Troienele* de J. P. Sartre și *Hedwig* din *Rața sălbatică* de Ibsen; am jucat și roluri pentru copii, și roluri mici de comedie. Cu *Troienele* am fost în turneu la Belgrad și am avut un succes grozav. A fost cel mai frumos turneu al meu în străinătate.

— Deci ați găsit de la început un climat favorabil.

— Da. Și roluri bune, și spectacole importante, și parteneri deosebiți. Am jucat aici, de la început, cu artiști ca Vasile Crețoiu, un mare actor, în *Ilagi Tudose*

Maria Sinești, în „Jocul ielelor” de Camil Petrescu

Prințesa Kōge, în „Soldățelul de plumb” de Sacha Lichy

de B. Șt. Delavrancea, apoi cu Gheorghe Leahu. Bineînțeles că nu am avut în toate spectacolele partituri mari, am jucat și roluri episodice, dar mi-au plăcut. Mă aștepta mereu ceva nou și important, așa că timpul era plin.

Mi-aduc aminte cu plăcere de Miranda din **Furtuna**. Întotdeauna însă mi-au adus mai mari satisfacții rolurile în **contre-emploi** pentru că oferă experiențe noi, care mă îmbogățesc. Din acest punct de vedere mi s-a părut reușit rolul din **Domnul Punctila și sluga sa Matti**; poate că nici n-am fost grozavă, nu mai țin minte, dar a însemnat începutul într-un nou gen de roluri care aveau să urmeze, chiar și cel din **Geniul și Zeița**, deși între timp au trecut 20 de ani. În acel rol am început să simt necesar un alt fel de personaj; pînă atunci jucasem doar adolescente, copile de vîrsta mea. Primul personaj cu care am pășit în „vîrsta matură” a fost Maria Sinești din **Jocul ielelor**, spectacol pus în scenă de Ioan Ieremia. Pentru mine, această piesă a însemnat o nouă etapă. Nici nu mi-aș fi închipuit că aș putea s-o joc. După Maria, alt moment important pentru mine a fost Sonia din **Unchiul Vanea**, tot în regia lui Ieremia. Este drept că trecuse ceva timp, simțeam că am altă greutate (și la propriu — așteptam un copil, și la figurat — aveam deja experiență scenică); sensibilitatea mi se ascuțise. Am repetat vreo șapte luni, și lucrul la rol mi-a dat obișnuința unor gesturi, m-a familiarizat cu un alt mod de a gândi teatrul, care mi-au rămas.

— Cum s-a întîmplat să jucați Mary Poppins ?

— A fost iarăși o etapă. La început am jucat mult comedie. S-a terminat apoi cu asta și am jucat numai dramă. A mai trecut un timp și mi-a fost destul de greu să joc din nou altceva.

A venit la teatru Ion Lucian și m-a întrebat dacă știu să cînt. Sigur că mai cîntasem puțin, pentru mine, prin institut, dar un rol într-un musical nu mai avusesem. Și mi s-a părut grozav că am reușit să-l fac. Era un lucru absolut nou. Spectacolul s-a pus repede, cam într-o lună, și am muncit foarte mult. Veneam în teatru, ascultam banda la casetofon și repetam singură. Primele trei cîntecele-am înregistrat eu. La următoarele m-a dublat însă o solistă, cu voce asemănătoare, pe care a propus-o Marius Teicu, autorul muzicii de spectacol, pentru că nu mai aveam timp și de înregistrări în studiourile televiziunii la București, trebuia să lucrez aici, la scenă. M-a fascinat rolul acesta. Pînă acum, am avut șansa să obțin roluri diferite și de însemnătate cam din doi în doi ani. În '80 am jucat în **Unchiul Vanea**, în '82, **Mary Poppins**, iar în '84, în **Geniul și Zeița**, pusă de Magdalena Klein. Mi se pare că

Sonia, în „Unchiul Vania” de Cehov

Actrița, în „Geniul și Zeița” de Terry Johnson

a meritat să aștept cite doi ani pentru asemenea roluri grele, interesante, excelente. Nu este important în cariera unui actor să realizeze ușor rolurile. Mie îmi place să muncesc și să obțin ceva deosebit. Indiferent ce îți spune, în general sint nemulțumită de mine și cred că e loc de mai bine. Oricât de mulțumitor se încheie munca la un spectacol în care am ceva important de făcut, mă simt răscolită, parcă aș vrea să iau totul de la început, altfel, eventual mai bine.

— V-a speriat vreodată vreun rol ?

— Da, cel din **Geniul și Zeița**, și nu numai la început ; ci de fiecare dată cînd îl joc. Inițial, propunerea regizoarei mi s-a părut excentrică. Am crezut că nu am să pot realiza ceea ce mi se cerea, în scurtul timp în care s-a repetat (o lună). Și nici de-a lungul reprezentațiilor nu am putut să-mi adănesc rolul, pentru că s-a jucat foarte rar. Nu am avut continuitate. Foarte că este și un spectacol oarecum aparte, nefiind pus în cheie comică și neavînd succes imediat la public, sau la orice public. Jucîndu-se rar, am de fiecare dată emoții ca la premieră, nu reușesc să mă rodez. Dar îmi face plăcere și doresc să-l joc.

— V-am văzut într-o admirabilă partitură în spectacolul **Domide contraatacă** de Tudor Popescu, pus tot de Ioan Ieremia, în care intruchipați o

ființă de o răutate feroce, sub masca unei candori copilărești ; mă refer la rolul tovarăsa Stoica. A fost o reușită a dumneavoastră, comentată de altfel în acest sens de critică. Totuși, nu văd în fișa dumneavoastră artistică prea multe roluri din dramaturgia contemporană.

— Cred că nu corespund în mod ideal tipului de personaj caracteristic pentru dramaturgia contemporană. Am jucat doar în **Jocul ielelor** și în **Suflete tari** (Elena) de Camil Petrescu, în **Pădurea spinzuraților** ; deci, mai mult dramaturgie interbelică. În piese de actualitate, singurele roluri au fost cele din **Domide contraatacă** și **Simple coincidențe** de Paul Everac (aceasta, la începutul carierei). Dacă un regizor ar avea încredere să mă distribuie în roluri în care, drept să spun, nici eu nu mă prea văd, probabil că aș reuși să cred în personaj și să-l fac credibil. La urma urmelor, au mai fost situații din care nu mă vedeam ieșind victorioasă, și totuși realitatea mi-a demonstrat că pot. Deocamdată, însă, regizorii nu mă solicită în astfel de partituri, eu nu mă văd, așa că voi aștepta. Dacă mă gîndesc bine, cred că în piesele lui Paul Everac mi-aș găsi personaje potrivite. În Dumitru Radu Popescu, nu.

— De ce ?

— Știu eu ? Poate că mă consider încă tinăra și cred că nu am greutatea ne-

cesară. Este o lume foarte complexă psihologic, personajele sînt fabuloase, complicate.

— **Din perspectiva celor peste douăzeci de ani de teatru, îmi puteți spune dacă v-a impresionat puternic vreo personalitate actoricească? Aveți un model permanent, l-ați avut, sau admirați profesional pe cineva?**

— Dintotdeauna mi-a plăcut extraordinar Leopoldina Bălănuță. M-a impresionat știința ei de a transmite din scenă în sală tot ceea ce simte. Mi-ar plăcea să fiu ca ea. În scenă este stăpîna absolută, sensibilă, frumoasă și tiranică, pe care am adorat-o fără rezerve. Tot ce spune este de o mare sinceritate, iar modul ei de a recita este cu totul special.

— **Și dumneavoastră vă place să roștiți versuri. Ați și susținut câteva recitaluri de poezie, spațiul de elemente, în cel mai fantastic amurg. Au fost spectacole în care v-ați apropiat mai ales de literatura contemporană...**

— Am spus versuri din opera lui Sorrescu, Nichita, Anghel Dumbrăveanu.

— **Ce vă doriți foarte mult în cariera dumneavoastră? La ce visați?**

— Nu un rol îmi doresc, ci regizorul care să lucreze cu mine, care să mă contrazică, să mă convingă de alt adevăr decît al meu.

— **Dacă ați fi propriul dumneavoastră regizor, în ce v-ați distribui acum?**

— Mi-ar fi plăcut să fac Cordelia în **Regele Lear** — dacă eram mai tinăra... Acesta a fost handicapul meu dintotdeauna: mult timp am fost prea mică, prea neîmplinită, prea fragilă, și jucam roluri de copii, pînă mă săturasem și eu. Acum nu mai sînt potrivită pentru acele roluri și mi le doresc din cînd în cînd. Mi-ar fi plăcut și Iskra din **Turnul de fildes** de Rozov. Nu știu în ce aș mai putea fi distribuită. Adolescența a rămas departe, în urmă, se duce și „vîrsta matură”. Urmează altceva. Aștept să văd ce mi se va oferi. Fiecare actor are valoarea și rolul lui în teatru și în viață. El trebuie să se împlinească.

**Convorbire realizată de
Liana COJOCARU**

CALEIDOSTOP

CALEIDOSTOP

● **Împlinirea a 125 de ani de la nașterea lui Alexandru Davila și a 85 de ani de la premiera capodoperei sale Vlăscu-Vodă a fost marcată de o festivitate în comuna Izvoru (Arges), unde există și acum casa Elenei Davila — sora dramaturgului, loc pe a jucat un rol important în biografia acestuia. Poate că expoziția omagială, întocmită ad-hoc sub îngrijirea Comitetului de cultură și educație socialistă al județului Argeș, va stimula teatrul piteștean să-și onoreze patronul nu numai cu un colț memorial, dar și cu reluarea piesei care l-a nemurit.**

● **În „sala de apel” a mînei Lupoaia (Gorj), sute**

de mineri au avut surpriza să fie întîmpinați la „ieșirea din șut” de un grup de actori și muzicieni: Valeria Seciu, Ovidiu Iuliu Moldovan, Aurelian Octav Popa, Alexandru Moroșanu. Au fost recitate versuri, într-o selecție începînd cu Eminescu și Blaga și încheindu-se cu Ana Blandiana, și au fost cîntate compoziții alese, de la Bach la Tiberiu Olah. Asemenea momente de înaltă emoție artistică au trăit și muncitorii de la combinatul de azbociment Bîrsești și spectatorii din Motru și Tîrgu Jiu.

● **Dramaturgul Dorel Dorian a reapărut în atenția noastră cu piesele Confesi-**

une tirzie și Cu toată dragostea din volumul de teatru recent editat în colecția „Rampa” (Editura „Eminescu”).

Ne amintim cu plăcere de succesul pieselor sale Secunda 58 (distinsă în 1959 cu Premiul pentru dramaturgie al Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă). Dacă vei fi întrebat și Ninge la Ecuator, jucate în aceeași perioadă.

Tinerii entuziaști ce predominau în lucrările de acum trei decenii s-au transformat în personajele cumpănite, maturizate, unele în pragul pensionării, din noile sale piese. Ar fi interesant să le vedem pe scenă.